

TỔ CHỨC THỰC HIỆN PHÁP LUẬT VỀ QUYỀN THAM GIA QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC VÀ XÃ HỘI CỦA CÔNG DÂN Ở VIỆT NAM

VŨ THỊ HOÀI PHƯƠNG* - NGUYỄN ĐỨC ANH**

Tóm tắt: Nhà nước pháp quyền của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân quản lý xã hội bằng pháp luật và đảm bảo giải quyết tốt mối quan hệ giữa nhà nước và công dân. Ghi nhận các quyền cơ bản của công dân bằng pháp luật và tổ chức thực hiện hiệu quả pháp luật về quyền công dân vừa thể hiện bản chất, vừa thực hiện chức năng quản lý xã hội của nhà nước. Bài viết nghiên cứu việc tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân trong điều kiện hiện nay, trên cơ sở đó đề xuất một số giải pháp tổ chức thực hiện pháp luật hiệu quả, phát huy vai trò của nhà nước trong quản lý xã hội.

Từ khóa: Tổ chức thực hiện pháp luật; quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội; công dân; Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa

Ngày nhận bài: 04/5/2024; Biên tập xong: 04/6/2024; Duyệt đăng: 24/6/2024

THE ORGANIZATION OF LAW IMPLEMENTATION ON THE RIGHTS TO PARTICIPATE IN STATE AND SOCIAL MANAGEMENT OF CITIZENS IN VIETNAM

Abstract: The rule of law state of the people, by the people, for the people manages society by law and ensures relationship between the state and citizens. Recognizing citizens' basic rights by law and organizing the effective implementation of the law on citizens' rights both demonstrates the nature and performs the social management function of the state. This article studies the organization of law implementation on the right to participate in state and social management of citizens in current conditions, then proposes a number of solutions to organize effective law implementation to promote the role of the state in social management.

Keywords: The organization of law implementation; right to participate in state and social management; citizens; the rule of law state

Received: May 04th 2024; Editing completed: Jun 04th 2024; Accepted for publication: Jun 24th 2024

Đặt vấn đề

Nghị quyết số 27 NQ-TW/ ngày 09/11/2022 của Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa (XHCN) Việt Nam trong giai đoạn mới xác định mục tiêu trọng tâm: “Hoàn thiện hệ thống pháp luật và cơ chế tổ chức thực hiện pháp luật nghiêm minh, nhất quán; bảo đảm thượng tôn Hiến pháp và pháp luật”. Mục tiêu này của Đảng là đích quan trọng đòi hỏi nhà nước phải tiến hành nhiều biện pháp tổ chức thực hiện pháp luật hiệu quả. Trong điều kiện dân chủ hoá các lĩnh vực của đời sống xã hội, tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân là nhiệm vụ quan trọng mà bất

kỳ một nhà nước dân chủ nào cũng phải quan tâm và thực hiện tốt.

1. Pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân ở Việt Nam

Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII xác định: “Thực hiện tốt, có hiệu quả phương châm “Dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng”¹. Thực hiện phương châm này chính là một cơ chế thể hiện bản chất dân chủ của nhà nước Việt Nam trong điều kiện pháp quyền XHCN.

* Email: Hphuonghv@gmail.com

Tiến sĩ, Học viện Chính trị Khu vực I

** Email: Ducanhbeo11@gmail.com

K45 Trường Đại học Luật Hà Nội

¹ Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập 1, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr. 173

Với cơ chế này, trước hết nhà nước cần ghi nhận các quyền dân chủ của công dân bằng các quy định pháp luật. Trong các quyền dân chủ của công dân, quyền tham gia quản lý công việc của nhà nước và xã hội là một quyền dân sự, chính trị quan trọng, thể hiện tập trung, đầy đủ bản chất dân chủ của Nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam. Sự ghi nhận về phương diện pháp luật và quá trình tổ chức thực hiện đầy đủ quyền tham gia quản lý công việc của nhà nước và xã hội của công dân chính là thước đo của nền dân chủ, văn minh, tiến bộ xã hội cũng như bản chất của nhà nước XHCN Việt Nam.

Điều 28 Hiến pháp năm 2013 quy định: *“1. Công dân có quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội, tham gia thảo luận và kiến nghị với cơ quan nhà nước về các vấn đề của cơ sở, địa phương và cả nước. 2. Nhà nước tạo điều kiện để công dân tham gia quản lý nhà nước và xã hội, công khai, minh bạch trong việc tiếp nhận, phản hồi ý kiến, kiến nghị của công dân”*. Ngoài Hiến pháp, quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội còn được cụ thể hoá ở nhiều văn bản pháp luật khác như: Luật Cán bộ, công chức năm 2010; Luật Viên chức năm 2010; Luật Bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp năm 2015; Luật Khiếu nại năm 2012; Luật Tố cáo năm 2012; Luật Công đoàn năm 2012; Luật Trưng cầu ý dân năm 2015; Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015; Luật Tổ chức chính quyền địa phương năm 2015; Luật Mặt trận Tổ quốc Việt Nam năm 2015; Luật Tiếp cận thông tin năm 2016; Luật Thực hiện dân chủ ở cơ sở năm 2022; ... và nhiều các văn bản quy phạm pháp luật khác. Hệ thống các văn bản pháp luật này tạo cơ sở pháp lý vững chắc cho công dân thực hiện quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội. Theo đó, công dân ở Việt Nam được tham gia quản lý nhà nước và xã hội thông qua các hình thức trực tiếp hoặc gián tiếp như: Thực hiện các quyền bầu cử, ứng cử, tham gia xây dựng chính sách, pháp luật, được quyền tiếp cận thông tin; tuyên truyền, phổ biến

chính sách, pháp luật, quyền khiếu nại, tố cáo, đóng góp ý kiến, kiến nghị, góp ý vào các chính sách của địa phương, quốc gia...

Tuy nhiên, quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân chỉ trở thành hiện thực khi nhà nước triển khai các biện pháp tổ chức thực hiện quyền này trên thực tế. Trong điều kiện nhà nước pháp quyền XHCN, một xã hội dân chủ và tiến bộ, nhà nước với tư cách là chủ thể quản lý xã hội cần có trách nhiệm tổ chức thực hiện pháp luật quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân để bảo đảm quyền này phải được thực thi trong thực tế chứ không chỉ là một quyền hình thức.

2. Tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân

Trong quá trình vận hành tổ chức và hoạt động quản lý xã hội, nhà nước phải tiến hành nhiều hoạt động với sự tham gia của các cơ quan nhà nước, tổ chức và cá nhân có thẩm quyền để đưa pháp luật vào cuộc sống. Hệ thống pháp luật của nhà nước có thể đạt được những tiêu chí hoàn thiện như *“dân chủ, công bằng, nhân đạo, đầy đủ, kịp thời, đồng bộ, thống nhất, công khai, minh bạch, ổn định, khả thi, dễ tiếp cận, đủ khả năng điều chỉnh các quan hệ xã hội”*², nhưng nếu không được tổ chức thực hiện hiệu quả thì các quy định pháp luật đó cũng chỉ nằm trên giấy tờ. Chính vì vậy, tổ chức thực hiện pháp luật là hoạt động có ý nghĩa quan trọng đối với nhà nước theo nguyên tắc pháp quyền. Đối với pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân, việc tổ chức thực hiện trên thực tế càng có ý nghĩa quan trọng, bởi một mặt đây chính là phương diện thể hiện bản chất dân chủ của nhà nước; mặt khác, mọi công dân được tiếp cận và hưởng thụ quyền trên

² Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 của Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới.

thực tế, bảo đảm phương châm dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, dân giám sát, dân thụ hưởng.

Tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân là hoạt động của các cơ quan nhà nước, tổ chức hoặc cá nhân có thẩm quyền nhằm đưa pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân vào cuộc sống, biến các quy định của pháp luật trở thành hành vi hợp pháp của các chủ thể, bao gồm việc thi hành pháp luật, áp dụng pháp luật của các cơ quan nhà nước, cán bộ, công chức cũng như việc tuân thủ, chấp hành pháp luật của các tổ chức và mọi cá nhân trong xã hội. Tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân là giai đoạn tiếp nối của quá trình xây dựng pháp luật. Việc tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân chính là phát huy hiệu lực, hiệu quả của pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân trong đời sống xã hội. Đây là hoạt động đòi hỏi sự tham gia của cả hệ thống chính trị, trong đó vai trò chủ đạo thuộc về các cơ quan nhà nước. Các cơ quan này có chức năng, thẩm quyền và trách nhiệm tổ chức, hướng dẫn và thực hiện các giải pháp để bảo đảm sự vận hành thông suốt và có hiệu quả của các quy định pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội. Tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội là hoạt động phát huy vai trò của pháp luật trong quản lý nhà nước, quản lý xã hội theo nguyên tắc pháp quyền. Trên cơ sở nhận thức sâu sắc và đầy đủ ý nghĩa, nội dung của Hiến pháp, của pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội, với trách nhiệm và bốn phận trong việc tuân thủ, chấp hành pháp luật, công dân sẽ chủ động, tích cực hơn trong thực hiện pháp luật cũng như tham gia xây dựng pháp luật.

Để tổ chức thực hiện pháp luật về

quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân, trước hết các cơ quan, tổ chức và cá nhân có thẩm quyền cần hướng dẫn thực hiện pháp luật, công tác hướng dẫn thực hiện pháp luật bao gồm cả việc ban hành văn bản hướng dẫn thực hiện và các hoạt động hướng dẫn thực hiện cụ thể. Nội dung tiếp theo là tổ chức phổ biến, tuyên truyền pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội. Đây là hoạt động quan trọng sau khi pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội được quy định và có hiệu lực. Muốn tổ chức thực hiện pháp luật hiệu quả, cần truyền tải nội dung văn bản pháp luật đến cán bộ, công chức, viên chức và nhân dân. Bằng các hình thức, phương pháp phong phú, đa dạng, các cơ quan, tổ chức, cá nhân có trách nhiệm cần tuyên truyền, phổ biến nội dung quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân và các văn bản pháp luật cụ thể hoá quyền này để nhân dân hiểu mình có các quyền cụ thể nào trong tham gia quản lý nhà nước và xã hội, đồng thời là các nghĩa vụ tương ứng, trên cơ sở đó công dân mới tích cực thực hiện pháp luật với những hành vi hợp pháp. Bên cạnh đó, nhà nước phải bảo đảm các điều kiện thực hiện pháp luật như về cơ chế, chính sách, về tổ chức bộ máy, con người, đặc biệt là cơ sở vật chất, nguồn lực tài chính. Đây là những điều kiện quan trọng bảo đảm cho pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội được thực thi nghiêm và hiệu quả. Cuối cùng là công tác kiểm tra, giám sát, xử lý vi phạm pháp luật và tổng kết, rút kinh nghiệm thường xuyên trong quá trình tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân.

3. Thực trạng và một số giải pháp nâng cao hiệu quả tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân

Những năm qua, hệ thống các quy định pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân đã được các cơ quan nhà nước, tổ chức và cá nhân,

công chức triển khai tổ chức thực hiện tích cực. Ngay sau khi các Luật, pháp lệnh, Nghị quyết được Quốc hội thông qua, Bộ Tư pháp đã tham mưu Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật Trung ương ban hành các văn bản hướng dẫn phổ biến, kịp thời đưa pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân vào cuộc sống. Hội đồng phối hợp phổ biến, giáo dục pháp luật Trung ương, Bộ Tư pháp, các Bộ, ngành, đoàn thể đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo, hướng dẫn công tác phổ biến, giáo dục pháp luật và tiến hành triển khai thực hiện các biện pháp, hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật. Pháp luật về bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp thể hiện tập trung nhất về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội, các cơ quan, tổ chức đã tuyên truyền, phổ biến sâu rộng trong mọi tầng lớp nhân dân và đảm bảo những điều kiện cần thiết để thu hút nhân dân tham gia thực hiện pháp luật với tinh thần trách nhiệm và tích cực. Cuộc bầu cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2021-2026 đã được tổ chức rất thành công với 99,60% cử tri cả nước tham gia bỏ phiếu³. Đây là cuộc bầu cử có quy mô lớn nhất từ trước đến nay, được tổ chức thực hiện thành công với số lượng cử tri tham gia bỏ phiếu cao nhất, gần 70 triệu lá phiếu tại 84.767 khu vực bỏ phiếu⁴. Cử tri cả nước đã sáng suốt lựa chọn những người thực sự tiêu biểu, xứng

đáng về năng lực, trí tuệ, trình độ chuyên môn cũng như phẩm chất đạo đức đại diện cho mình trong số gần 45 vạn người ứng cử đại biểu Quốc hội và đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp để tham gia vào các cơ quan quyền lực nhà nước từ trung ương tới địa phương.

Pháp luật về hoạt động lấy ý kiến nhân dân là một khâu quan trọng trong quá trình xây dựng chính sách, pháp luật, đây là phương diện thể hiện quyền tham gia đóng góp ý kiến của nhân dân đối với hoạt động của nhà nước. *"Theo thống kê của Bộ Tài nguyên và Môi trường, tính đến ngày 27/3, đã có hơn 9 triệu lượt ý kiến của các cơ quan, tổ chức, cá nhân góp ý dự thảo Luật Đất đai (sửa đổi), tập trung vào nhiều nội dung như cơ chế, chính sách tài chính đất đai, giá đất; thu hồi đất, bồi thường, hỗ trợ và tái định cư..."*⁵. *"Đã có 12.107.457 lượt ý kiến góp ý đối với Dự thảo Luật Đất đai (sửa đổi). Các nội dung được nhân dân quan tâm góp ý tập trung vào: Bồi thường, hỗ trợ, tái định cư với 1.227.238 lượt ý kiến; giao đất, cho thuê đất, chuyển mục đích sử dụng đất với 1.064.464 lượt ý kiến; tài chính đất đai, giá đất với 1.035.394 lượt ý kiến; quy hoạch, kế hoạch sử dụng đất với 1.008.494 lượt ý kiến"*⁶.

Pháp luật về tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo cũng được các cơ quan có thẩm quyền tổ chức thực hiện nghiêm. *"Trong năm 2023, số lượt công dân đến các cơ quan của Quốc hội, Đoàn đại biểu Quốc hội tăng 1.615 vụ việc và tăng 102 lượt đoàn đông người so với năm 2022. Riêng tại địa điểm tiếp công dân của Quốc hội ở Hà Nội, số lượt công dân tăng 752 lượt người với 877 vụ việc và 48 lượt đoàn đông người so với năm 2022. Số lượng đơn thư của công dân gửi đến các cơ quan của Quốc hội cũng tăng*

³ Vương Đình Huệ (2021), *Bầu cử đại biểu Quốc hội khóa XV và đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp Nhiệm kỳ 2021 - 2026: Kết quả và những vấn đề đặt ra nhằm tiếp tục đổi mới tổ chức và hoạt động của Quốc hội*, Viện Nghiên cứu Lập pháp, <http://lapphap.vn/Pages/TinTuc/210881/Bau-cu-dai-bieu-Quoc-hoi-khoa-XV-va-dai-bieu-Hoi-dong-nhan-dan-cac-cap-Nhiem-ky-2021---2026--ket-qua-va-nhung-van-de-dat-ra-nham-tiep-tuc-doi-moi-to-chuc-va-hoat-dong-cua-Quoc-hoi.html>, truy cập ngày 04/5/2024

⁴ Bích Lan, Bùi Hùng (2021), *Công tác bầu cử đại biểu quốc hội khóa XV và Đại biểu Hội đồng nhân dân các cấp nhiệm kỳ 2021-2026 thành công tốt đẹp*, Công thông tin điện tử Quốc hội, <https://quochoi.vn/tintuc/pages/tin-hoat-dong-cua-quoc-hoi.aspx?ItemID=56950&ref=luatkhoa.com>, truy cập ngày 29/4/2024

⁵ Thu Cúc (2023), *Hơn 9 triệu ý kiến đóng góp cho dự thảo Luật Đất đai (sửa đổi)*, Báo Điện tử Chính phủ, <https://baochinhphu.vn/hon-9-trieu-y-kien-dong-gop-cho-du-thao-luat-dat-dai-sua-doi-102230328165028415.htm>, truy cập ngày 25/4/2024

⁶ La Duy (2023), *Hơn 12 triệu lượt góp ý Dự thảo Luật Đất đai (sửa đổi)*, Quân đội nhân dân, <https://www.qdnd.vn/xa-hoi/tin-tuc/hon-12-trieu-luot-gop-y-du-thao-luat-dat-dai-sua-doi-731663>, truy cập ngày 25/4/2024

1.384 đơn so với năm 2022”⁷. Toà án nhân dân các cấp và các cơ quan hành chính đã tiếp nhận và xử lý đơn thư, giải quyết dứt điểm các vấn đề nổi cộm, bức xúc, những vướng mắc, khó khăn của nhân dân trong quá trình thực thi chính sách, pháp luật. Có thể thấy, công tác tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân những năm qua đã cho thấy quyền làm chủ của nhân dân đặc biệt ở cơ sở luôn được chú trọng thực hiện, bảo đảm công khai, minh bạch, trách nhiệm giải trình; người đứng đầu ở nhiều cấp ủy đảng, chính quyền đã tăng cường tiếp xúc, đối thoại, lắng nghe, tiếp thu, giải quyết những bức xúc và nguyện vọng chính đáng của nhân dân.

Tuy nhiên, tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân còn bộc lộ một số hạn chế nhất định. Những hạn chế này thể hiện ở cả hai phía là chủ thể tổ chức thực hiện và nhân dân. Về phía nhà nước với tư cách chủ thể có trách nhiệm tổ chức thực hiện: Một số cơ quan, tổ chức chưa thực hiện tốt trách nhiệm trong tổ chức thực hiện; Một bộ phận cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức chưa gương mẫu, chưa thực sự tôn trọng ý kiến, kiến nghị của nhân dân và giải quyết kịp thời các quyền, lợi ích hợp pháp, chính đáng của người dân; Một số cơ quan bộ ngành, địa phương, người đứng đầu chưa thực hiện đầy đủ pháp luật về tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo theo quy định của Luật; Việc xử lý đơn ở một số địa phương chưa đảm bảo chất lượng, vẫn còn tình trạng sai sót, nhầm lẫn, chưa xem xét xử lý kịp thời ngay từ cơ sở. Tỷ lệ giải quyết khiếu nại, tố cáo thuộc thẩm quyền của các cơ quan hành chính thấp hơn so với năm 2022 và chưa đạt mục tiêu phần

đầu (85%); chất lượng giải quyết ở một số địa phương còn hạn chế; việc tổ chức thực hiện quyết định giải quyết khiếu nại, kết luận nội dung tố cáo có nơi còn chậm, chưa triệt để. Việc kiểm tra, rà soát các vụ việc tồn đọng, phức tạp, kéo dài ở một số địa phương chưa chủ động, còn chậm. Công tác tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật nói chung và pháp luật về tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo nói riêng còn nhiều hạn chế, hiệu quả chưa cao, nhất là ở những nơi vùng sâu, vùng xa. Đối với người dân, do trình độ nhận thức của một bộ phận nhân dân còn có hạn chế nhất định, điều kiện kinh tế, xã hội còn khó khăn, ý thức trách nhiệm trong tham gia công việc của nhà nước và xã hội chưa cao nên chưa tích cực trong thực hiện pháp luật.

Nguyên nhân của những hạn chế trên có thể nhận diện ở cả khía cạnh chủ quan và khách quan như: Một số quy định pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân chưa cụ thể, dễ hiểu, gây khó khăn cho nhân dân trong thực hiện; Công tác tuyên truyền, phổ biến pháp luật có nơi còn hình thức, chưa thực sự hiệu quả; Một bộ phận cán bộ, công chức chưa thực sự có trách nhiệm trong tổ chức thực hiện pháp luật; Các điều kiện đảm bảo thực hiện pháp luật chưa được quan tâm và đầu tư đúng mức; Nhận thức và ý thức pháp luật của một bộ phận nhân dân còn hạn chế nhất định....

Để nâng cao hiệu quả tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân ở Việt Nam trong điều kiện hiện nay, cần tập trung thực hiện một số giải pháp sau:

Thứ nhất, tinh gọn tổ chức, nâng cao hiệu quả hoạt động của các cơ quan nhà nước với tư cách chủ thể chịu trách nhiệm tổ chức thực hiện pháp luật

Tham gia vào quá trình tổ chức thực hiện pháp luật là toàn bộ hệ thống chính trị và nhân dân, nhưng trước hết trách nhiệm thuộc về các cơ quan trong bộ máy

⁷ Khôi Nguyên (2023), Qua giải quyết khiếu nại, tố cáo đã bảo vệ quyền lợi cho hơn 1.300 cá nhân, <https://dangcongsan.vn/phap-luat/qua-giai-quyet-khieu-nai-to-cao-da-bao-ve-quyen-loi-cho-hon-1300-ca-nhan-653089.html>, truy cập ngày 26/4/2024

nhà nước. Do đó, để nâng cao hiệu quả tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân, trước hết cần đổi mới tổ chức và nâng cao hiệu quả hoạt động của các cơ quan trong bộ máy nhà nước từ trung ương đến địa phương. Tinh gọn bộ máy các cơ quan nhà nước, quy định rõ ràng, rành mạch về chức năng, nhiệm vụ cũng như xây dựng và thực hiện cơ chế phối hợp giữa các cơ quan trong quá trình tổ chức thực hiện pháp luật. Nâng cao chất lượng lập pháp của Quốc hội, chú trọng các điều kiện bảo đảm và tổ chức để nhân dân tham gia tích cực và chất lượng vào quá trình xây dựng chính sách, pháp luật. Thực hiện tốt chức năng giám sát tối cao và tiếp nhận, giải quyết nhanh chóng, kịp thời, đúng pháp luật đơn thư khiếu nại, tố cáo của công dân. Đổi mới tổ chức bộ máy của Chính phủ theo hướng quản lý đa ngành, đa lĩnh vực, đáp ứng yêu cầu xây dựng nền hành chính nhà nước phục vụ Nhân dân, dân chủ, pháp quyền, chuyên nghiệp, hiện đại, trong sạch, vững mạnh, công khai, minh bạch. Đổi mới tổ chức và hoạt động của Tòa án nhân dân, xây dựng nền tư pháp chuyên nghiệp, hiện đại, công bằng, nghiêm minh, liêm chính, phục vụ Nhân dân, bảo vệ công lý, bảo vệ quyền con người, quyền công dân, bảo vệ chế độ xã hội chủ nghĩa, bảo vệ lợi ích của Nhà nước, quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của tổ chức, cá nhân. Thực hiện phân cấp, phân quyền hợp lý giữa Trung ương và địa phương trong tổ chức thực hiện pháp luật. Hoàn thiện tổ chức bộ máy chính quyền địa phương đáp ứng yêu cầu tổ chức thực hiện pháp luật và quản lý các lĩnh vực của đời sống xã hội ở địa phương.

Thứ hai, tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật nói chung và pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân

Trong điều kiện pháp quyền, pháp luật là cơ sở pháp lý cho quá trình tổ chức thực hiện pháp luật. Do vậy, cần tiếp tục

xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật đáp ứng yêu cầu “*dân chủ, công bằng, nhân đạo, đầy đủ, kịp thời, đồng bộ, thống nhất, công khai, minh bạch, ổn định, khả thi, dễ tiếp cận, đủ khả năng điều chỉnh các quan hệ xã hội, lấy quyền và lợi ích hợp pháp, chính đáng của người dân, tổ chức, doanh nghiệp làm trung tâm*”⁸.

Nhanh chóng thể chế hóa đầy đủ và thực hiện hiệu quả cơ chế Nhân dân thực hiện quyền lực nhà nước với các hình thức dân chủ trực tiếp, dân chủ đại diện, đặc biệt là dân chủ ở cơ sở. Nghiên cứu hoàn thiện pháp luật theo hướng phát huy tốt hơn các hình thức dân chủ trực tiếp của Nhân dân; có cơ chế bảo đảm thực hiện quyền của Nhân dân tham gia thảo luận và kiến nghị với cơ quan nhà nước về các vấn đề của cơ sở, địa phương và cả nước. Pháp luật cần quy định rõ ràng, đầy đủ và cụ thể cách thức thực thi quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội, bảo đảm quyền này phải được thực hiện một cách thực chất, tránh tình trạng hình thức.

Thứ ba, nâng cao chất lượng phổ biến, tuyên truyền pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân

Tuyên truyền, phổ biến, giáo dục nâng cao nhận thức cho cán bộ, công chức, viên chức và Nhân dân về nhà nước và pháp luật nói chung, pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân trong điều kiện pháp quyền XHCN. Nâng cao chất lượng của các chủ thể tham gia tuyên truyền, phổ biến giáo dục pháp luật từ trung ương tới địa phương. Đổi mới nội dung và làm phong phú, đa dạng các hình thức phổ biến, tuyên truyền pháp luật phù hợp với từng nhóm đối tượng, đặc biệt chú ý nhân dân ở vùng sâu, vùng xa, trình độ nhận thức còn hạn chế.

Đẩy mạnh tuyên truyền cho nhân dân hiểu về bản chất dân chủ XHCN của nhà nước pháp quyền, các thiết chế dân chủ, cơ chế làm chủ, các hình thức làm chủ cũng

⁸ Báo cáo số 139/BC-CP ngày 26/4/2023 tổng hợp kết quả lấy ý kiến Nhân dân đối với dự thảo Luật Đất đai (sửa đổi)

như nội dung quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân để người dân hiểu và thực hiện đúng pháp luật quyền làm chủ của mình, tránh tình trạng không hiểu mối quan hệ giữa dân chủ với kỷ cương kỷ luật, với pháp chế XHCN nên có tình trạng dân chủ quá trớn, coi thường pháp luật, thậm chí vi phạm pháp luật.

Thứ tư, nâng cao chất lượng của đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức

Nhân tố con người đóng vai trò quyết định trong tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân, đặc biệt là đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức với ý nghĩa là chủ thể có thẩm quyền tổ chức cho các chủ thể khác thực hiện pháp luật. Vì vậy, cần hết sức coi trọng công tác cán bộ, từ đào tạo đến tuyển dụng, bố trí vào các cơ quan, tổ chức thực hiện pháp luật. Đào tạo, bồi dưỡng, xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức làm công tác pháp luật với cơ cấu hợp lý, chuyên nghiệp, có năng lực, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ để tham gia và thực hiện tốt các khâu của quá trình tổ chức thực hiện pháp luật; có phẩm chất đạo đức tốt, có tinh thần trách nhiệm nghề nghiệp cao, có kiến thức pháp luật, kinh tế, xã hội và kinh nghiệm thực tiễn đối với từng chức danh, vị trí việc làm, có thái độ tận tụy phục vụ nhân dân và bản lĩnh chính trị, kiên định, vững vàng trong thực thi nhiệm vụ, không lạm quyền trong thực thi nhiệm vụ hoặc bị cám dỗ, sa ngã.

Thứ năm, phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo các điều kiện kinh tế, đầu tư nguồn lực vật chất cho tổ chức thực hiện pháp luật

Một trong những điều kiện bảo đảm quan trọng cho tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân là nguồn lực tài chính, vật chất. Tập trung xây dựng và thực hiện hiệu quả các chính sách phát triển kinh tế - xã hội, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân, đảm bảo nguồn lực tài chính, vật chất cho thực hiện pháp luật.

Quá trình tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân gồm nhiều giai đoạn với những công việc phức tạp, có sự tham gia của nhiều chủ thể với chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn khác nhau, đòi hỏi nguồn lực tài chính, vật chất lớn. Do vậy, cần đầu tư thoả đáng vì đây là điều kiện quan trọng tác động đến hiệu quả tổ chức thực hiện pháp luật.

Kết luận

Trong điều kiện xây dựng và hoàn thiện nhà nước pháp quyền XHCN của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân, yêu cầu phát huy dân chủ và thu hút sự tham gia của công dân vào hoạt động quản lý nhà nước và xã hội ngày càng được đề cao và cấp thiết. Nhà nước với chức năng phục vụ không chỉ ban hành một hệ thống pháp luật mà quan trọng hơn là phải đưa hệ thống pháp luật đó vào cuộc sống, phát huy vai trò điều chỉnh của pháp luật, thực hiện được mục tiêu quản lý của nhà nước, đồng thời thể hiện bản chất dân chủ của nhà nước. Thực hiện có hiệu quả một số giải pháp trên đây sẽ góp phần nâng cao hiệu quả tổ chức thực hiện pháp luật về quyền tham gia quản lý nhà nước và xã hội của công dân ở Việt Nam hiện nay./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Văn phòng Trung ương, Hà Nội;
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội;
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2022), Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 của Ban chấp hành Trung ương Đảng khoá XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới;
4. Báo cáo số 139/BC-CP ngày 26/4/2023 Tổng hợp kết quả lấy ý kiến Nhân dân đối với dự thảo Luật Đất đai (sửa đổi).